

Taristuministri määruse „Majandus- ja taristuministri 22. septembri 2014. a määruse nr 74 „Tee-ehitusmaterjalidele ja -toodetele esitatavad nõuded ja nende nõuetele vastavuse tõendamise kord“ muutmise“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse toote nõuetele vastavuse seaduse § 5 lõike 4 ja Vabariigi Valitsuse 26. augusti 2010. a määruse nr 123 „Volituste andmine tootele nõuete ja vastavushindamise korra kehtestamiseks ning turujärelevalveasutuse määramiseks“ § 1¹ lõike 2 alusel.

Eelnõukohase määrusega muudetakse majandus- ja taristuministri 22. septembri 2014. a määrust nr 74 „Tee-ehitusmaterjalidele ja -toodetele esitatavad nõuded ja nende nõuetele vastavuse tõendamise kord“ (RT I, 19.02.2019, 34).

Muudatused on seotud eesmärgiga ajakohastada määruse reguleerimisala ning viia määruks kasutatavad mõisted vastavusse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruks (EL) 2024/3110, millega sätestatakse ehitustoodete ühtlustatud turustusreeglid ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 305/2011¹ (edaspidi ka *ehitustoodete määrus*), kasutusel olevate mõistetega.

Euroopa Liidu uus ehitustoodete määrus jõustus 7. jaanuaril 2025. aastal. ELi määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõigis liikmesriikides (Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 288 lõige 2). Ehitustoodete määruse peamine eesmärk on tagada ehitustoodete ohutus, ühtlustada ehitustoodete turustamisele kehtivad nõuded Euroopa Liidus ning edendada ringmajandust. Määruse väljatöötamine oli osa meetmepaketist, mille Euroopa Komisjon esitas 30. märtsil 2022 koos ökodisaini määrusega ning ELi kestliku ja ringse tekstiili strateegiaga. See on osa Euroopa rohelisest kokkuleppes ja ringmajanduse tegevuskavast.

Määrust (EL) 2024/3110 kohaldatakse üks aasta pärast jõustumise kuupäeva (8. jaanuarist 2026), välja arvatud artiklid 1–4, artikli 5 lõiked 1–7, artikli 7 lõige 1, artikkel 9, artikkel 10, artikli 12 lõike 1 esimene lõik, artikli 16 lõige 3, artikli 37 lõige 4, artikkel 63, artikkel 89 ja artikkel 90 ning I, II, III, IV, VII, IX ja X lisa, mida kohaldatakse alates 7. jaanuarist 2025.

Eelnõu on koostatud halduskoormuse tasakaalustamise põhimõttest lähtudes. Muudatused on valdavalt tehnilised: täpsustatakse terminoloogiat ja viiakse see vastavusse määrusega (EL) 2024/3110, samuti välditakse dubleerimist (tunnistatakse kehtetuks § 13). Eelnõuga ei kehtestata uusi kohustusi ega tasusid. Tootjate ja turujärelevalve tööprotsessid jäävad oma sisult samaks. Lühiajaliselt võib kaasneda minimaalne kohanemiskulu viidete ja juhendite ajakohastamisel (tulenevalt EL otsekohalduvast määrusest), kuid see tasakaalustub väiksema tõlgendus- ja vaidluskoormusega. Seega on üldmõju pikaajalises vaates eelduslikult halduskoormust vähendav.

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud ehituse ja elukeskkonna osakonna nõunik Kaido-Allan Lainurm (715 5828, kaido-allan.lainurm@kliimaministeerium.ee). Eelnõu õigusekspertiisi on teinud Kliimaministeeriumi õigusosakonna jurist Kristina Parnaul-Ollik (626 2870, kristina.parnaul-ollik@kliimaministeerium.ee). Keeletoimetaja oli Justiits- ja Digiministeeriumi õigusloome korralduse talituse toimetaja Aili Sandre (aili.sandre@justdigi.ee).

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2024/3110, millega sätestatakse ehitustoodete ühtlustatud turustusreeglid ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 305/2011 (ELT L, 2024/3110, 18.12.2024).

2. Määruse eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kahest paragrahvist.

Eelnõu § 1 punkti 1 kohaselt muudetakse määruse preambulit.

Tegemist on tehnilise muudatusega, millega viiakse preambuli sõnastus kooskõlla kehtivate volitusnormidega.

Eelnõu § 1 punkti 2 kohaselt muudetakse määruse § 2 lõikeid 2 ja 3.

Paragrahvi 2 lõikes 2 asendatakse senine viide määrusele (EL) 305/2011 viitega 2025. aasta 7. jaanuaril jõustunud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) 2024/3110. Samuti asendatakse varasem mõiste „toimivuse püsivuse hindamise ja kontrollimise süsteem“ määrukses (EL) 2024/3110 kasutatava mõistega „toimivuse püsivuse hindamis- ja tõendamissüsteem“, mida käsitletakse määruse (EL) 2024/3110 lisas IX. Muudatus on vajalik, et tagada mõistete kooskõla Euroopa Liidu otsekohalduva määrusega.

Paragrahvi 2 lõikes 3 tehakse täpsustused, mis lähtuvad määrukses (EL) 2024/3110 kasutusele võetud mõistetest. Muudatuse kohaselt asendatakse mõiste „toimivuse püsivuse hindamise ja kontrollimise süsteemid“ mõistega „toimivuse püsivuse hindamis- ja tõendamissüsteemid“, mõiste „teavitatud asutus“ asendatakse mõistega „teada antud asutus“ ning mõiste „harmoneerimata valdkond“ asendatakse mõistega „ühtlustamata valdkond“. Muudatus aitab tagada mõistete kooskõla Euroopa Liidu otsekohalduva määrusega, toomata kaasa sisulisi muudatusi.

Eelnõu § 1 punkti 3 kohaselt muudetakse § 2 lõike 5 sõnastust. Mõiste „harmoneerimata tehniline kirjeldus“ asendatakse sättes selgitusega, et erinevaid meetodikaid võib järgida juhul, kui toode ei ole hõlmatud ühtlustatud tehnilise spetsifikatsiooniga. Korrektsioon aitab tagada keelelise kooskõla Euroopa Liidu otsekohalduva määrusega, toomata kaasa olulisi sisulisi muudatusi.

Eelnõu § 1 punkti 4 kohaselt asendatakse § 3 lõike 1 sissejuhatavas lauseosas senine viide määrusele (EL) 305/2011 viitega 2025. aasta 7. jaanuaril jõustunud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) 2024/3110. Samuti asendatakse mõiste „harmoneeritud tehniline kirjeldus“ mõistega „ühtlustatud tehniline spetsifikatsioon“. Sisulisi muudatusi muudatus kaasa ei too, kuid see aitab tagada mõistete kooskõla Euroopa Liidu otsekohalduva määrusega.

Eelnõu § 1 punktis 5 sätestatakse § 3 lõige 2 uues sõnastuses. Senine viide määrusele (EL) 305/2011 asendatakse viitega määrusele (EL) 2024/3110. Samuti korrigeeritakse mõisteid. Määrukses asendatakse (EL) 305/2011 kasutatud mõiste „toimivusdeklaratsioon“ määrukses (EL) 2024/3110 kasutatava mõistega „toimivus- ja vastavusdeklaratsioon“. Lisaks täpsustatakse, et üldine tooteteave, kasutusjuhend ja ohutusteave esitatakse eesti keeles.

Olulisi sisulisi muudatusi korrektsioon kaasa ei too. Määruse (EL) 2024/3110 artikli 16 lõike 4 kohaselt tootja esitab või teeb kättesaadavaks toimivus- ja vastavusdeklaratsiooni selle liikmesriigi nõutavas keeles või nõutavates keeltes, kus ta kavatseb toote turul kättesaadavaks teha; artikli 22 lõike 6 kohaselt peab tootja kandma hoolt selle eest, et tootega on kaasas IV lisas osutatud üldine tooteteave, kasutusjuhend ja ohutusteave asjaomase liikmesriigi kindlaks määratud keeles või kui keelt ei ole kindlaks määratud, siis kasutajatele hõlpsasti arusaadavas keeles. Kehtivas määrukses ei olnud keelenõuet üldise tooteteabe, kasutusjuhendi ja ohutusteabe esitamise kohta üheselt sätestatud.

Eelnõu § 1 punktiga 6 tunnistatakse kehtetuks määruse § 13. Kehtiva sõnastuse kohaselt teeb turujärelevalvet tee-ehitusmaterjalide üle Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet (edaspidi TTJA) kui pädev turujärelevalveasutus riikliku järelevalve tegemiseks toodetele kehtestatud nõuete täitmise üle. Nimetatud pädevus on TTJA-le antud toote nõuetele vastavuse seaduse § 50 lõikega 5, mille kohaselt TTJA teeb riiklikku järelevalvet ehitusmaterjalidele ja -toodetele kehtestatud nõuete täitmise üle. Seetõttu puudub vajadus reguleerida seda ka määruses (ehk sama seaduse rakendusaktis).

Eelnõu §-s 2 sätestatakse määruse jõustumise ajaks 8. jaanuar 2026, kuna valdavat osa otsekohalduvast ehitustoodete määrusest, sealhulgas artiklis 15 ja V lisas osutatud toimivus- ja vastavusdeklaratsiooni hakatakse kooskõlas artikliga 96 kohaldama sellest päevast.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõuga viiakse määruses kasutatavad viited ja mõisted vastavusse määrusega (EL) 2024/3110.

4. Määruse mõjud

Määruse kehtestamisega ei kaasne sotsiaalset mõju, mõju riigi julgeolekule ega välissuhetele, mõju regionaalarengule ega mõju kohaliku omavalitsuse korraldusele.

Eelnõu §-ga 1 viiakse määruses kasutatavad mõisted vastavusse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2024/3110 kasutatavate mõistetega. See aitab tulevikus vältida mõistete lahknevusest tingitud ebakõlasid. Kuna määrus (EL) 2024/3110 on otsekohalduv Euroopa Liidu määrus, siis uusi mõjusid määruse rakendamine kaasa ei too.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne lisakulusid ega eeldata sellest lisatulu. Järelevalvet ehitustoodete vastavuse kohta juba tehakse ning järelevalve maht muudatuste tõttu ei suurene.

6. Määruse jõustumine

Määruse muudatused jõustuvad 2026. aasta 8. jaanuaril.

7. Määruse eelnõu kooskõlastamine

Määruse eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi EIS kaudu Siseministeeriumile ja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile. Eelnõu esitatakse arvamuse andmiseks Eesti Kaubandus-Tööstuskojale, Eesti Ehitusmaterjalide Tootjate Liidule, Eesti Ehitusettevõtjate Liidule, Eesti Taristuehituse Liidule, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile, Transpordiametile.